

Nummer 7, juli 2005

MemORIA is het informatiebulletin van de Rijksinspectie voor de Archeologie (RIA). De RIA brengt in deze reeks regelmatig onderwerpen uit de dagelijkse praktijk onder de aandacht. Het betreft onderwerpen die gerelateerd zijn aan de naleving van de Monumentenwet en de bijbehorende Beleidsregels voor de Opgravingsbevoegdheid.

Een abonnement kan (kosteloos) worden verkregen bij de RIA. Alle nummers zijn ook te vinden op www.archinsp.nl.

memORIA

Boren = Opgraven

Op 24 juni 2005 heeft de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een artikel toegevoegd aan de Beleidsregels voor de opgravingsbevoegdheid (Staatscourant nr. 120, pagina 16). Hierin is bepaald dat boringen die worden uitgevoerd in het kader van een inventariserend veldonderzoek komen te vallen onder het begrip 'opgravingen' zoals gedefinieerd in de Monumentenwet 1988 en daarmee dus vergunningplichtig worden. De wijziging treedt in werking op 1 november 2005. In deze *memORIA* wordt uiteengezet hoe de Rijksinspectie voor de Archeologie zal toezien op de naleving van deze beleidsregel.

De feiten en consequenties

Op grond van de huidige Monumentenwet 1988 is het verboden opgravingen te doen zonder vergunning van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De nieuwe beleidsregel stelt dat onder het doen van opgravingen nu mede wordt begrepen "het doen van boringen die worden uitgevoerd in het kader van een inventariserend veldonderzoek met als doel het opsporen of onderzoeken van monumenten". Dit is ingegeven door de behoefte om ook deze zeer cruciale fase in de archeologische monumentenzorgcyclus formeel onder het systeem van kwaliteitszorg te brengen. Dit moet voorkomen dat in de toekomst bij planologische beslissingen het belang van het archeologisch erfgoed onvoldoende is geborgd. De afgelopen drie jaar is bij de uitvoering van inventariserend veldonderzoek regelmatig broddelwerk geconstateerd.

De consequentie van de beleidsregel is dat *alle* instellingen die inventariserende booronderzoeken uitvoeren hiervoor met ingang van 1 november aanstaande vergunningplichtig zijn. Een aantal instellingen dat tot op heden nog geen vergunning had of geen toestemming van een vergunninghouder had om onder diens vergunning opgravingen te verrichten, zal deze nu moeten gaan aanvragen of dit soort werkzaamheden moeten staken. In afwachting van de ophanden zijnde wetswijziging van de Monumentenwet 1988 kunnen particuliere bedrijven nog geen zelfstandige vergunning krijgen. Zij dienen de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek om toestemming te vragen om onder diens vergunning en verantwoordelijkheid te werken. De ROB zal hiertoe eerst het College voor de Archeologische Kwaliteit vragen om een advies uit te brengen omtrent de geschiktheid van de aanvragende instelling.

De tweede consequentie is dat de uitvoeringseisen die van toepassing zijn op graafwerkzaamheden nu ook voor booronderzoeken gelden. Concreet betekent dit dat booronderzoeken voortaan moeten worden uitgevoerd volgens de in de archeologische beroepsgroep gebruikelijke normen (waarvoor de Staatssecretaris in haar beleidsregel verwijst naar de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie), dat ze moeten worden aangemeld bij het centrale archeologisch informatiesysteem (ARCHIS), dat er

wordt gewerkt met een plan van aanpak en dat de rapportage gebonden is aan een tijdslimiet van twee jaar.

Overigens hoeft niet voor elke archeologische boring een vergunning aangevraagd te worden. Boringen die niet tot selectieadviezen leiden, maar die in het kader van monitoring, inspecties, etc. worden uitgevoerd, vallen buiten de regeling.

Toezicht door de RIA

In navolging van de in januari 2005 gepubliceerde 'Inspectieprioriteiten' zal de RIA met ingang van 1 november starten met het toezicht op de naleving van de gewijzigde beleidsregel. Dat betekent dat vanaf die datum inspecties van booronderzoeken zullen worden verricht. Het spreekt voor zich dat nagegaan zal worden of uitvoerders van booronderzoeken daarvoor toestemming hebben, zich aan de meldingsplicht houden etc.

Onder dit toezicht vallen niet alleen de formeel als inventariserend veldonderzoek aangemelde projecten, maar bijvoorbeeld ook boringen die "ter controle van een bureauonderzoek" worden uitgevoerd. De RIA beschouwt dit als de eerste (verkennende) fase van een inventariserend veldonderzoek. Verder vallen producten als 'quick scans' en 'archeologische risicoanalyses' die het opsporen van monumenten tot doel hebben onder het toezicht. Kortom: *elke* boring die wordt gezet om inventariserende redenen is vergunningplichtig, ongeacht de naam die het om zakelijke redenen wordt gegeven.

Het speerpunt van het toezicht zal echter bij de kwaliteit komen te liggen. Een van de tot dusver bij booronderzoeken geconstateerde problemen is dat de bepalingen uit de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie nog nauwelijks een rol spelen en dat de methodische opzet van booronderzoeken niet onderbouwd is. In de toelichting op de beleidsregel is vastgelegd dat er geen verplichting is tot het schrijven van een programma van eisen en dat een plan van aanpak volstaat. Er is weliswaar geen goedkeuringsvereiste aan het plan van aanpak verbonden, maar de RIA zal toezien op de aanwezigheid van een deugdelijk plan van aanpak dat gebaseerd is op een adequaat bureauonderzoek en op een gespecificeerd verwachtingsmodel. Verder zal onder meer worden nagegaan of de handelingen worden verricht door daartoe gekwalificeerde personen.

Waar het de onderzoeksopzet en de inhoudelijke kwaliteit van het onderzoek betreft zal ook worden gekeken in hoeverre er door het veld lering is getrokken uit recent uitgevoerde (methodische) evaluaties en onderzoeken (bijv. RAAP-rapport 1000, RIA-rapport 1). Daarbij ligt de nadruk op een onderbouwde toepassing van standaardscenario's voor booronderzoeken; vanzelfsprekend dient de toepassing afgestemd te zijn op de plaatselijke archeologische en bodemkundige situatie. In dit kader heeft ook de integratie van milieu- en archeologisch onderzoek en de daarbij optredende risico's de belangstelling van de RIA.

Tot slot zal de RIA de vinger aan de pols houden ten aanzien van de rapportageplicht binnen redelijke termijn. Hierbij tekent de RIA aan dat de uiterlijke termijn weliswaar twee jaar is, maar dat gezien de plaats van het inventariserend veldonderzoek binnen de AMZ-cyclus de redelijke rapportagetermijn aanzienlijk korter mag worden geacht dan die voor opgravingen.

Voor meer informatie over het toezicht of over de beleidsregel kunt u terecht bij:

www.archinsp.nl

www.archis.nl

www.cvak.org

www.staatscourant.nl of www.overheid.nl